

K BOJOVÉ ČINNOSTI RVD ZA ÚTOKU V HORSKÉM TERÉNU

Zkušenosti Sovětské armády z Velké vlastenecké války potvrzují, že operace a boje probíhaly i v horských podmínkách se stejnou aktivitou a úporností jako v normálních podmínkách rovinatého terénu. Platí zde známá poučka, že právě náročné a složité podmínky válčiště v horách prověřují nejen kvalitu lidí, ale zejména spolehlivost bojové techniky a výzbroje vojsk, jejich organizační strukturu a konečně i kvalitu vojenského umění, operačního a bojového použití druhů vojsk a služeb. Ve zvýšené míře to platí o raketovém vojsku a dělostřelectvu.

Podle názorů vojenských odborníků armád NATO se bojová činnost vojsk v horských podmínkách vede na základě stejných principů a zásad jako v normálních podmínkách, avšak s potřebou aplikací na terénní zvláštnosti. Hlavní úsilí obrany se soustřeďuje na udržení takových rajónů a prostorů, které rozhodujícím způsobem ovlivní úspěch obranného boje v horách. Jsou to horské přechody, komunikační uzly, větší osady apod. Palebné prostředky se rozmísťují na výhodných místech co nejbližší k přednímu okraji, protitankové prostředky pak v celé hloubce obrany.

Velitelé, náčelníci a štáby raketového vojska a dělostřelectva, kteří plánují a organizují palebné ničení nepřítele, musí tvůrčím způsobem reagovat na všechny zvláštnosti terénu. Horský terén má aktivní vliv na způsoby i možnosti uplatnění zásad palebného ničení nepřítele, který vede obrannou operaci (boj) v horských podmínkách. Terén ovlivňuje zvláště tyto charakteristické prvky bojové činnosti dělostřelectva:

- jeho hromadné a centralizované použití (bude převládat decentralizace),
- manévr — možnost rychlého přenášení úsilí dělostřelectva pohybem je třeba nahradit manévrem palbou,
- bojovou sestavu dělostřelectva až do nejnižších organizačních struktur (tuto je nutné volit zcela netradičním způsobem),
- počet a náplň jednotlivých období palebného ničení nepřítele, jehož struktura musí vycházet ze zvláštností boje v horských podmínkách.

V horách je třeba principy jaderného a palebného ničení nepřítele, uplatňované v normálních terénních podmínkách, respektovat a tvůrčím způsobem je aplikovat. Jde zejména o:

- hromadění palebného úsilí na rozhodujícím směru bojové činnosti,
- komplexnost použití prostředků ničení,
- rychlost a včasnost manévru palbou,
- těsnou a nepřetržitou součinnost palebných prostředků s útočícími vojsky,
- nepřetržitou palebnou podporu útočících vojsk.

Bojovou činnost raketového vojska a dělostřelectva v horských podmínkách značně ovlivní způsob přechodu vojsk do útoku. Zkušenosti z Velké vlastenecké války ukazují, že způsoby přechodu do útoku ovlivňuje čas, místo i síly, použité pro útok.

Z hlediska času můžeme útok zahájit na různých směrech buď současně, nebo v různém čase. To významně ovlivní zejména stupeň centralizace velení dělostřelectvu. V závislosti na terénních možnostech povedeme útok na jednom či více směrech od sebe různě vzdálených. Tato skutečnost ovlivní zejména uskupení dělostřelectva a bude vyžadovat pečlivé propočty jeho potřeby pro jednotlivé směry. Konečně v některých případech horský terén umožní zahájit útočnou činnost zpočátku pouze předsunutými odřady a později teprve hlavními silami, vyvedenými z hloubky.

Stručný nástin podmínek bojové činnosti raketového vojska a dělostřelectva v horském terénu dokumentuje, že jde o složité a náročné úkoly. Na jejich úspěšném splnění závisí úspěch bojové činnosti vojsk v horách ještě ve větší míře, než v normálních terénních podmínkách. Je to dáno možnostmi palebných kompletů, jimiž je raketové vojsko a dělostřelectvo vyzbrojeno.

V horském terénu musíme vytvořit podmínky pro optimální fungování palebného systému na pokud možno co nejvyšším stupni velení RVD, pro koordinované uplatnění všech jeho komponentů, zejména organizace průzkumu, spojení a všech druhů zabezpečení bojové činnosti a řízení raketových úderů a palby dělostřelectva.

Z hlediska funkčního poslání systému musíme v horských podmínkách zabezpečit tyto hlavní úkoly:

- efektivní vedení boje s taktickými prostředky jaderného napadení a dělostřelectvem nepřítele k dosažení palebné převahy na jednotlivých směrech útoku,
- maření zaujetí výhodných obranných čar nepřítelem a přísunu jeho operačních záloh,
- bránění nepříteli v budování obrany a boření obranných zařízení,
- zabezpečení palebného styku mezi jednotkami, které útočí na jednom směru,
- podporu zasazení druhých sledů [záloh].

Palebný systém i v horských podmínkách realizujeme v komplexním palebném ničení nepřítele, které je vyjádřeno odpovídající periodizací, charakteristikou pro ničení nepřítele v horách. V zásadě můžeme i zde uplatnit v Plánu palebného ničení stejná období jako v normálních terénních podmínkách, avšak musíme respektovat zvláštnosti vedení boje v horských podmínkách.

V období palebného příkrytí přibližování a rozvinování vojsk k útoku bude činnost raketového vojska a dělostřelectva limitována rychlostí přesunu vojsk v horském terénu, která zvláště v nepříznivých klimatických podmínkách bude

zpravidla nízká. Tím i toto období bude v některých případech delší. Naopak palebnou činnost vyčleněného dělostřelectva bude nutné uskutečňovat s vysokou intenzitou a efektivností, spolehlivě umlčet (zničit) nepřátelské baterie v celém pásmu útoku i na křídlech. To je v horských podmínkách zvláště důležité, protože k vážnému narušení vyvedení vojsk z hloubky a tím i k ohrožení splnění úkolu útočného uskupení vojsk stačí několik nepřátelských dělostřeleckých baterií.

Palebné přikrytí vyváděných vojsk zahájíme zpravidla těsně před začátkem přesunu z výchozích prostorů (zaujatých v hloubce), popř. před dosažením čáry dostřelu palebných prostředků nepřítel, které jsou rozmístěny v pásmu útoku a na jeho křídlech. V průběhu tohoto období umlčujeme a ničíme zjištěné palebné prostředky nepřítel, které mohou účinně působit na vyváděná vojska. Vzhledem k náročnosti a složitosti zjišťování těchto prostředků v horských podmínkách bude výhodnější tyto prostředky ničit.

Vedení boje v horských podmínkách nevylučuje vytvoření samostatné dělostřelecké skupiny (SDS) k plnění úkolů při vybojování palebné převahy na směru útoku. Její opodstatnění je však limitováno možnostmi ničít (umlčovat) nepřátelské palebné prostředky alespoň do dvou třetin útočného pásma armády. V jiném případě — kdy budou divize útočit na samostatných směrech od sebe značně vzdálených — je její vytváření málo reálné. V této situaci plní palebné úkoly prvního období vyčleněné oddíly divizního či posilového dělostřelectva divizí prvního sledu.

V podmínkách, kdy útok zahájíme z přímého dotyku s nepřítelem, budeme úkoly tohoto období plnit v dalších obdobích.

Druhé období palebného ničení — **palebná příprava útoku** — probíhá podle stejných zásad jako v normálních terénních podmínkách. Její strukturu a trvání ovlivní záměr operace, uskupení a charakter nepřátelské obrany v horách, požadovaný stupeň ničení, objem palebných úkolů, množství palebných prostředků a doba, potřebná k rozvinutí vojsk k útoku (budou-li vyváděna z hloubky).

V průběhu palebné přípravy útoku v horách je třeba kromě nepřetržitého boje s taktickými prostředky jaderného napadení a dělostřelectvem nepřítel umlčovat ohniska odporu poblíž komunikací a průsmyků. Zkušenosti Sovětské armády z Velké vlastenecké války však učí, že neméně nutné je spolehlivě umlčet nepřítel na přívrácených svazích a znemožnit mu tak vedení bočních paleb na vojska v útoku.

V případě, že nepřátelská obrana v horách bude organizována s využitím obranných staveb (pevnůstek), které vyžadují bojení bude nutné tomu přizpůsobit strukturu palebné přípravy a zařadit i období bojení cílů.

Pro úspěšné vedení boje v horských podmínkách má prvořadý význam ničení protitankových prostředků, jejichž zjišťování bude zvláště obtížné. Ke splnění tohoto úkolu musíme proto využít všech možností, které máme. Často opomíjeným způsobem je vytváření zastíracích dýmových clon, které snižují účinnost palby protitankových řízených střel 3—5krát a oslepující dýmové clony 10—15krát. Jejich použití v horách je zvláště účinné.

Zvláštní význam má v tomto období těsná součinnost všech prostředků ničení, zejména raketového vojska a dělostřelectva s letectvem a bojovými vrtulníky. Ovlivňuje ji zvláště konfigurace terénu v horách, kdy dělostřelectvo bude nuceno vést palebnou činnost často vrchní skupinou úhlů, což v řadě případů umožní současně použít vrtulníky pod drahami střel. Na druhé stra-

ně však to ohrožuje činnost letectva a je třeba ji důsledně sladit s dělostřelectvem.

Uspořádání palebné přípravy v útoku v horských podmínkách (trvání, charakter, počet palebných přepadů a způsob vedení, metoda vedení palby, druh použité munice) vyžaduje tvůrčí přístup, nestrpí žádou šablonu a především musí odpovídat konkrétní situaci.

Své zvláštnosti bude mít i období **palebné podpory útoku**. V současné době existuje řada způsobů palebné podpory a jejich kombinací, ne však každý můžeme v horských podmínkách použít. Volba způsobu palebné podpory závisí na celé řadě činitelů, jako je struktura a síla obrany nepřítele, stupeň jejího vybudování, její hloubka, charakter terénu, povětrnostní situace a na řadě dalších.

V horách můžeme úspěšně uplatnit způsob dvojitého postupného soustřeďování palby, který umožňuje ničit nepřítele současně na dvou čarách a tak spolehlivě umlčet živou sílu a palebné prostředky, zvláště protitankové. Délka palby na jednotlivých čarách postupného soustřeďování palby bude záviset nejen na vzdálenosti mezi jednotlivými čarami, ale i na terénních podmínkách, které budou rychlost postupu vojsk ovlivňovat. Tyto zvláštnosti musíme při plánování palebné podpory vojsk brát plně v úvahu.

Volba způsobu palebné podpory útoku vojsk v horách závisí i na množství dělostřeleckých hlavních, které máme k dispozici.

Nepřetržitá palebná podpora vojsk v útoku v horách vyžaduje rovněž pečlivě zplánovat přemístění raketového vojska a dělostřelectva. Pro přemístění dělostřelectva v horách platí v zásadě stejné principy jako v normálních terénních podmínkách, tzn. že část oddílů musí být trvale v pohotovosti k ničení zjištěných taktických prostředků jaderného napadení nepřítele. Kromě toho nesmí přemístění ovlivnit intenzitu palebné podpory vojsk v útoku. Přitom je třeba mít neustále na paměti trvalé udržování palebné převahy nad nepřítelem v celém průběhu palebné podpory útoku. K tomu je třeba, aby všechny prostory výhodné pro rozvinutí nepřátelského dělostřelectva byly překryty palbou dělostřelectva, kterou můžeme v co nejkratší lhůtě zahájit.

Palebný doprovod útočících vojsk při boji v hloubce nepřátelské obrany obdobně jako v normálních podmínkách plánujeme do celé hloubky úkolu divizí prvního sledu. Plnění úkolů palebného doprovodu vojsk zásadním způsobem ovlivní cílevědomé rozdělení a uskupení dělostřelectva tak, aby byla zabezpečena samostatnost bojové činnosti útvarů a jednotek, které vedou boj na směrech. Je to především z toho důvodu, že centralizace dělostřelectva na stupni divize a výše bude zpravidla značně obtížná. Přesto musíme pro ni vytvářet potřebné podmínky v souladu se situací.

Útvary a jednotky, které plní úkoly v obtížných terénních podmínkách, posílíme dělostřelectvem, vyzbrojeným komplety s vysokou průchodností, schopných vést jak palby ze zakrytých palebných postavení, tak i efektivní přímou střelbu. To je v horských podmínkách zvláště důležité proto, že včasný manévr protitankovou zálohou na ohrožený směr nebude vždy možný právě vzhledem k terénním překážkám.

V průběhu palebného doprovodu vojsk v hloubce budeme plnit obdobné úkoly jako v normálních terénních podmínkách — tj. ničit nepřítele na dalších obranných pásmech, zasazovat druhé sledy, ničit obklíčeného nepřítele, bojovat s nepřátelskými skupinami, které zůstaly v týlu vlastních vojsk, odrážet nepřátelské protizteče atd. Je to tedy období, ve kterém bude raketové vojsko

a dělostřelectvo plnit řadu složitých úkolů, které vyžadují vysokou všestrannou připravenost velitelů, vojáků i bojové techniky, jakož i použití optimálních způsobů ke splnění každého jednotlivého úkolu.

V této souvislosti chci připomenout význam a úlohu všech palebných prostředků, které jsou schopny vést přímou střelbu. Ze studia zkušeností Sovětské armády vyplývá, že ničení nepřítele v horských podmínkách přímou střelbou je vysoce efektivní a je třeba je uplatňovat ve větším měřítku než v normálních podmínkách. Vedou k tomu především tyto důvody:

- spotřeba munice pro plnění úkolů přímou střelbou je podstatně nižší a to má velký význam pro zásobování vojsk municí, které je v horských podmínkách obtížné,

- splnění palebného úkolu přímou střelbou je časově daleko méně náročné, — vhodné umístění palebných prostředků pro přímou střelbu vytváří podmínky pro ničení cílů na větších dálkách než je délka přímého výstřelu,

- ničení trvalých obranných zařízení přímou střelbou je značně hospodárnější a rychlejší,

- přímá střelba dává lepší možnosti ničit cíle v různých výškách, což bude v horských podmínkách zvláště typické a pro dělostřelectvo střelící ze zakrytých palebných postavení obtížné,

- soudobé moderní prostředky přímé střelby, zvláště protitankové řízené střely, umožňují svou hmotností rychlý manévr, zaujímat palebná postavení i v těžko dostupném terénu, a tak současně snížit procento hluchých prostorů pro palbu,

- vyšší podíl přímé střelby v horských podmínkách umožňuje zvýšit i podíl na ničení nepřítele zejména u bojových vrtulníků při vedení bojové činnosti nad drahami střel dělostřelectva a protitankových řízených střel.

Vedení bojové činnosti raketového vojska a dělostřelectva v horských podmínkách přináší ještě řadu dalších zvláštností, ať již v oblasti řízení raketových úderů, tak v řízení palby dělostřelectva. Všechny tyto zvláštnosti kladou zvýšené požadavky na profesionální připravenost velitelského sboru raketového vojska a dělostřelectva. Jejich zvládnutí musí směřovat k vytvoření a udržení palebné převahy a iniciativy, k předejití nepřítele v zahájení palby a v jejím manévru, tzn. k ničení nepřátelských cílů, zejména taktických prostředků jaderného napadení a dělostřelectva ještě před zahájením jejich palby.

Zjistíme-li nepřátelskou baterii na základě její palby, pak vyvineme veškeré úsilí k jejímu okamžitému zničení. Většina samohybných baterií je schopna v průběhu 5—8 minut splnit stanovený palebný úkol a za další 1—2 minuty opustit palebná postavení. Vezmeme-li v úvahu horský terén, pak její přemístění do nového prostoru palebného postavení může trvat 20—25 minut a za 2—3 minuty je schopna znovu zahájit palbu. Uvedené možnosti nepřátelského samohybného dělostřelectva jsou i v horách značné, a proto jakékoli zameškání či prodlení při přípravě palby na tyto baterie značně snižuje její efektivnost a v řadě případů může palba zcela ztratit smysl.

Boj raketového vojska a dělostřelectva s nepřátelskými taktickými prostředky jaderného napadení a dělostřelectvem je i při vedení bojové činnosti v horském terénu jeho hlavním posláním. Bez vybojování a udržení palebné převahy nad nepřítelem nemůžeme ve složitých terénních podmínkách počítat s úspěchem bojové činnosti vojsk. Cílem a požadavkem proto je tvůrčím způsobem eliminovat negativní vlivy horského terénu a na druhé straně plně využít možností, které horský terén ke splnění úkolů skýtá.